

Gelijke kansen in het onderwijs

Dit is het dashboard gelijke kansen in het onderwijs. Dit dashboard monitort voor verschillende groepen leerlingen en studenten de overgangen in de gehele onderwijsloopbaan en geeft inzicht in de ontwikkeling van gelijke kansen in het onderwijs. Gelijke kansen definiëren we in dit dashboard als gelijke onderwijsuitkomsten bij een gelijk cognitief niveau. Dat wil zeggen dat we bijvoorbeeld leerlingen met een vergelijkbare centrale eindtoetsscore en basisschooladvies volgen bij de overgang naar het voortgezet onderwijs en dat we leerlingen met eenzelfde diploma in het voortgezet onderwijs verder volgen in het middelbaar beroepsonderwijs en hoger onderwijs. Voor de indicatie van sociaal economische status gebruiken we in dit dashboard het opleidingsniveau van de ouders als meest onderscheidende indicator.

Dit dashboard is ingedeeld in drie blokken, primair, voortgezet en middelbaar en hoger onderwijs. Ieder blok bevat een aantal aanklikbare tegels die het verschil tussen de sociale groepen weergeeft op een bepaalde indicator. Op iedere tegel staat een korte conclusie zodat u in één oogopslag de stand van zaken heeft. Wilt u meer weten over de onderliggende informatie dan kunt doorklikken voor gedetailleerdere gegevens. Tenslotte zijn alle data van de grafieken te downloaden voor eigen gebruik.

[LEESWIJZER SLUITEN](#)

Primair onderwijs

De overgang van de basisschool naar het voortgezet onderwijs is een belangrijke stap. Aan het eind van de basisschoolperiode worden leerlingen geadviseerd over het best passende onderwijsniveau op het voortgezet onderwijs. Onderstaande indicatoren tezamen geven een beeld van de verschillen tussen leerlingen aan het eind van de basisschool in prestatie op de eindtoets en het advies dat zij ontvangen. Klik op de tegels voor gedetailleerde informatie.

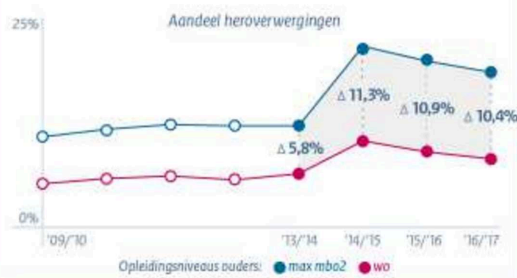
Vershil centrale eindtoetsscore tussen leerlingen naar opleidingsniveau ouders blijft gelijk.

Vershil adviesniveau tussen leerlingen naar opleidingsniveau van ouders neemt toe.

Verschillen in aandeel heroverwegingen basisschooladvies naar ouderlijk opleidingsniveau in 2014-2015 toegenomen.

Aandeel bijgestelde adviezen gestegen ongeacht ouderlijk opleidingsniveau.

Gemiddelde eindtoetscore naar opleidingsniveau van ouders

TERUG

Prestaties aan het eind van de basisschoolperiode geven inzicht in het cognitief potentieel van leerlingen. Verschillen tussen leerlingen van verschillende sociale achtergronden reflecteren deels verschillen in erfelijke aanleg (nature) en deels sociale verschillen (nurture). Daarom is vooral de ontwikkeling van het verschil tussen deze groepen interessant om te monitoren.

Ontwikkeling gemiddelde score op Cito/CET van leerlingen naar opleidingsniveau van ouders

De gemiddelde score op de Centrale Eindtoets (voorheen Cito eindtoets) blijft voor zowel leerlingen van wetenschappelijk opgeleide ouders als leerlingen waarvan de ouders maximaal een mbo2 opleiding hebben afgerond de afgelopen jaren nagenoeg constant.

Basisschooladvies; adviesniveau en verdeling

TERUG

Aan het eind van de basisschoolperiode krijgen alle leerlingen een advies mee voor het vervolg onderwijs. Verschillen tussen leerlingen van verschillende sociale achtergronden reflecteren deels erfelijke verschillen (nature) en deels sociale verschillen (nurture). Daarom is vooral de ontwikkeling van de verschillen tussen deze groepen interessant om te monitoren. Om het adviesniveau makkelijk te kunnen vergelijken worden de verschillende adviescategorieën omgezet naar numerieke waarden. Daarbij wordt de volgende omzetting gehanteerd; pro=0, vmbo-b=1, vmbo-b/k=1,5, vmbo-k=2, vmbo-k/gt=2,5, vmbo-gt=3, vmbo-gt/havo=3,5, havo=4, havo/vwo=4,5, vwo=5.

Ontwikkeling gemiddelde niveau basisschooladvies naar opleidingsniveau van ouders

Selecteer opleidingsniveau ouders:

 MAX. MBO2

 MBO3-MBO4

 HBO

 WO

[Download deze data als CSV bestand](#)

In 2016/17 is het gemiddelde adviesniveau voor leerlingen met maximaal mbo2 opgeleide ouders 2,67 en dit komt overeen met een advies tussen vmbo-k/gt en vmbo-gt. Het adviesniveau voor deze groep is de afgelopen jaren gedaald. Leerlingen van wetenschappelijk opgeleide ouders hebben daarentegen een gemiddeld advies van 4,18. Dit is gelijk aan een advies tussen havo en havo/vwo. Dit niveau is de afgelopen jaren stabiel gebleven. Hoewel het adviesniveau in het afgelopen schooljaar voor alle groepen lijkt te zijn toegenomen is dit minder het geval bij leerlingen met ouders die ten hoogste een mbo2 opleiding hebben afgerond. Hierdoor is het verschil tussen groepen leerlingen onverminderd toegenomen.

Een gemiddeld adviesniveau geeft geen inzicht in de verdeling van de verschillende adviescategorieën. Onderstaande grafieken geven de ontwikkeling van de verdeling van de basisschooladviezen naar opleidingsniveau ouders en bieden daarmee meer duiding bij de toegenomen verschillen in adviesniveau.

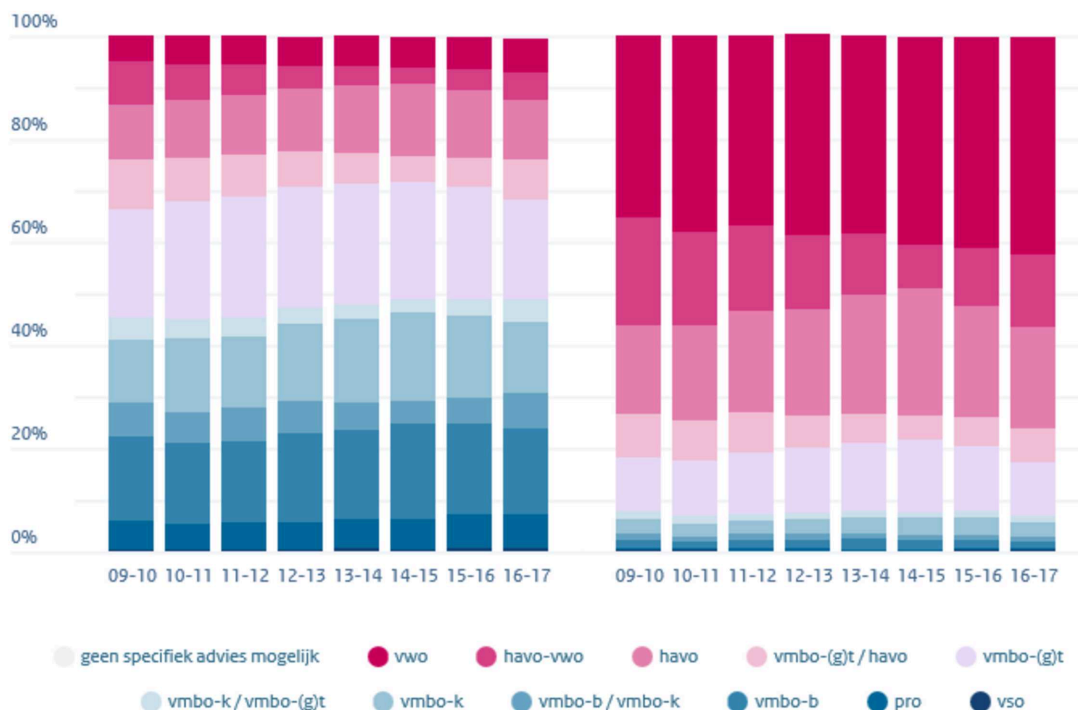
Ontwikkeling verdeling basisschooladvies van leerlingen

Selecteer twee opleidingsniveau's van ouders om te vergelijken:

MAX. MBO2

WO

[Download deze data als CSV bestand](#)

Grafiek links

Ontwikkeling adviesverdeling van leerlingen met maximaal mbo2 opgeleide ouders

Leerlingen met maximaal mbo2 opgeleide ouders kregen in toenemende mate een basisschooladvies lager of gelijk aan vmbo-kader. In 2009/2010 kreeg 41% een dergelijk advies in schooljaar 2014/2015 was dit 46% afgelopen jaar was dit weer gezakt naar 44%.

Grafiek rechts

Ontwikkeling adviesverdeling van leerlingen met maximaal wo opgeleide ouders

Het adviesniveau van leerlingen met wetenschappelijk opgeleide ouders was stabiel en hoger dan de andere groepen leerlingen. Afgelopen jaar is het adviesniveau van deze groep het meest gestegen. Zowel het aandeel havo/vwo als het aandeel vwo adviezen is afgelopen jaar toegenomen.

Aandeel leerlingen dat in aanmerking komt voor een heroverweging

Hier wordt het aandeel leerlingen gemonitord dat de eindtoets 1 of meer niveaus beter maken dan het eerste advies dat zij ontvangen van hun leraar. Zowel de prestatie op de eindtoets als het basisschooladvies geven informatie over welk vervolgonderwijs het best passend is bij een leerling. Bij leerlingen die de eindtoets beduidend beter maken dan te verwachten is op basis van het advies dat de leraar in eerste instantie heeft gegeven worden mogelijk kansen onbenut gelaten. Daarom zijn leraren de laatste jaren verplicht om het advies te heroverwegen bij een hogere eindtoetsscore. De heroverweging kan leiden tot een bijstelling van het advies.

Ontwikkeling aandeel heroverwegingen naar opleidingsniveau ouders

[Download deze data als CSV bestand](#)

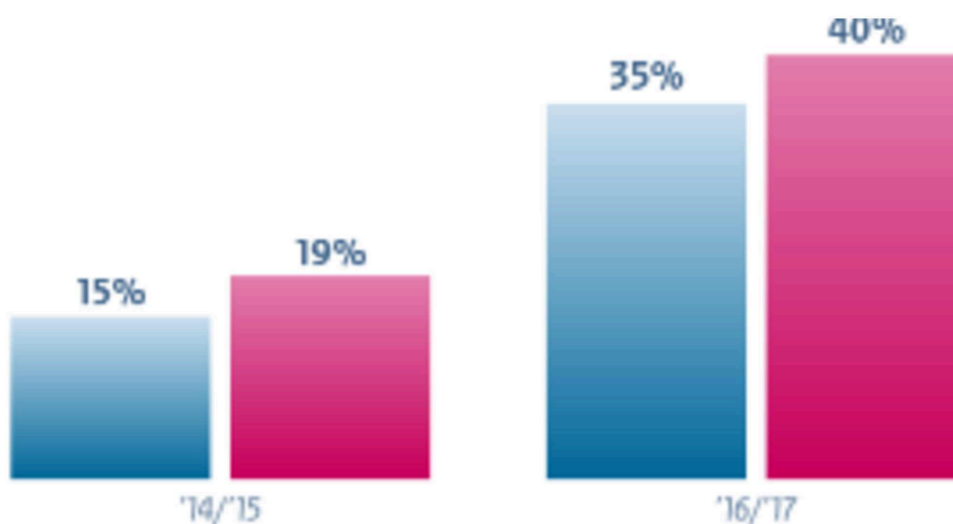
Leerlingen met maximaal mbo2 opgeleide ouders worden vaker lager geadviseerd dan te verwachten is op basis van de eindtoets dan leerlingen met wetenschappelijk opgeleide ouders. Met de invoering van de centrale eindtoets in 2014/2015 nam dit toe voor beide groepen maar in sterkere mate voor de groep met maximaal mbo2 opgeleide ouders. In 2015/2016 nam het voor beide groepen weer af, maar in vergelijkbare mate voor voor de verschillende groepen leerlingen. Kortom het verschil is de afgelopen 2 jaar is stabiel gebleven. Opvallend is verder dat de groep leerlingen met maximaal mbo2 en de groep met mbo3-4 opgeleide ouders vergelijkbaar zijn op deze indicator.

Bijstelling van de basisschooladviezen

Het komt voor dat leerlingen hun eindtoets in groep 8 veel beter maken dan je zou verwachten op basis van het eerste advies dat zij hebben gekregen. Leraren zijn in dat geval verplicht het advies te heroverwegen. Deze heroverweging kan leiden tot een bijstelling van het oorspronkelijke advies. Hier wordt de ontwikkeling van het aandeel bijgestelde adviezen gemonitord van de leerlingen die de eindtoets 1 of meer adviesniveaus beter hebben gemaakt.

Ontwikkeling aandeel bijgestelde adviezen naar opleidingsniveau van de ouders

[Download deze data als CSV bestand](#)

In schooljaar 2016/17 zijn de adviezen na heroverweging wederom vaker bijgesteld dan in 2015/2016. Daarnaast is te zien dat er geen duidelijk (lineair) verband bestaat tussen het aandeel bijstellingen en het opleidingsniveau van ouders. De adviezen van leerlingen met ouders die maximaal een mbo2 opleiding hebben behaald worden even vaak bijgesteld als leerlingen met hbo opgeleide ouders.

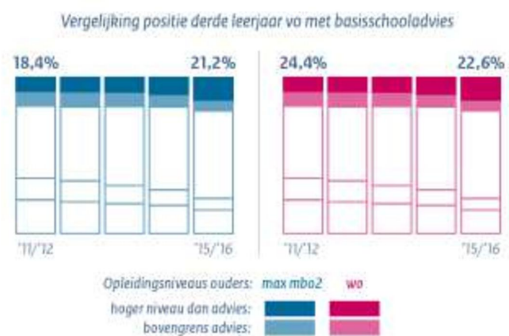
Voortgezet onderwijs

De plaatsing in het voortgezet onderwijs vanuit het primair onderwijs is een volgende mijlpaal in de onderwijsloopbaan gevolgd door het behaald examen. In het voortgezet onderwijs hoofdstuk monitoren we de doorstroom binnen het voortgezet onderwijs na het behalen van het diploma en de onderwijspositie die leerlingen 2 jaar na instroom in het voortgezet onderwijs bereiken ten opzichte van hun basisschooladvies.

Leerlingen van wetenschappelijk opgeleide ouders stapelen vaker van vmbo-gt naar de havo. Over tijd is dit stabiel.

Leerlingen van wetenschappelijk opgeleide ouders stromen vaker op ten opzichte van hun advies. Het verschil met de groep met mbo opgeleide ouders neemt af.

Stapelaars binnen het VO

TERUG

Een van de compenserende mechanismen in het Nederlandse onderwijsstelsel is de mogelijkheid om na het behalen van een vo-diploma door te stromen naar een hoger niveau binnen het vo (stapelen van diploma's). Hier wordt de ontwikkeling van het stapelen binnen het voortgezet onderwijs inzichtelijk gemaakt.

Ontwikkeling doorstroom vmbo-gt gediplomeerden naar de havo naar ouderlijk opleidingsniveau

DOORSTROOM PROFIEL: VMBO GT NAAR HAVO

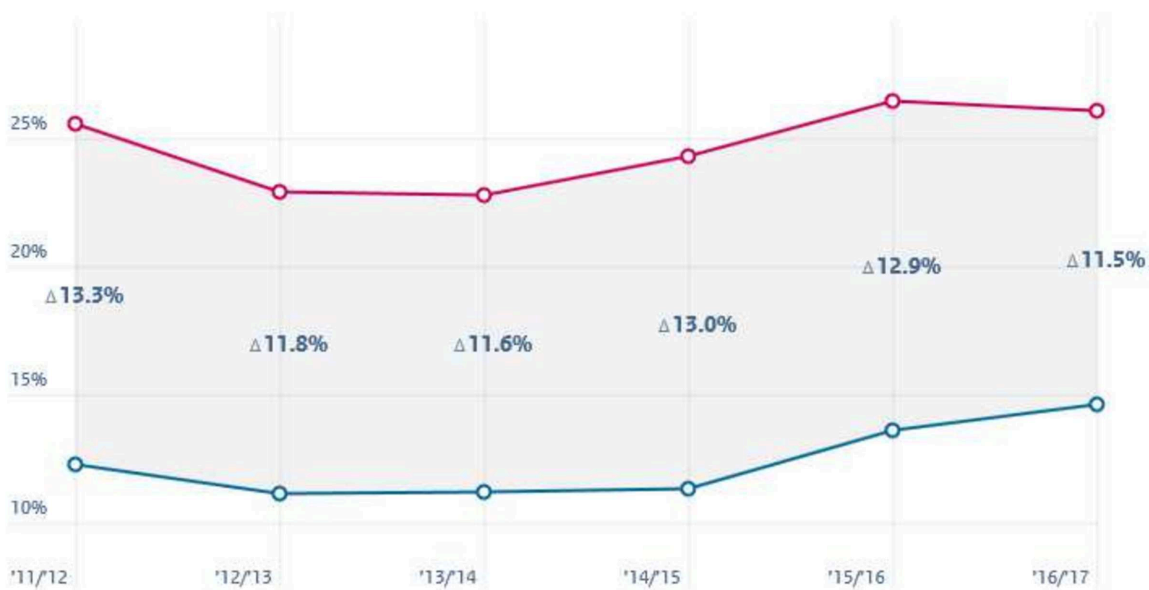
Selecteer opleidingsniveau ouders:

MAX. MBO2

MBO3-MBO4

HBO

WO

[Download deze data als CSV bestand](#)

Met name leerlingen met wetenschappelijk opgeleide ouders en in minder mate leerlingen met hbo opgeleide ouders stromen na het behalen van een vmbo-gt diploma door naar de havo. Het aandeel onder leerlingen met mbo4 of lager opgeleide ouders is vergelijkbaar met elkaar. De verschillen zijn stabiel over de tijd.

Positie derde leerjaar VO

TERUG

Aan het eind van de basisschoolperiode worden leerlingen geadviseerd over het voortgezet onderwijs dat het best bij hen past. Hier wordt gemonitord in hoeverre deze inschatting voor de verschillende sociale groepen overeenkomt met de positie in het derde leerjaar in voortgezet onderwijs. De ontwikkeling staat niet op zichzelf maar moet in samenhang met de ontwikkeling van het basisschooladvies wordt beschouwd. Leerlingen die in de eerste twee leerjaren zijn blijven zitten worden buiten beschouwing gelaten.

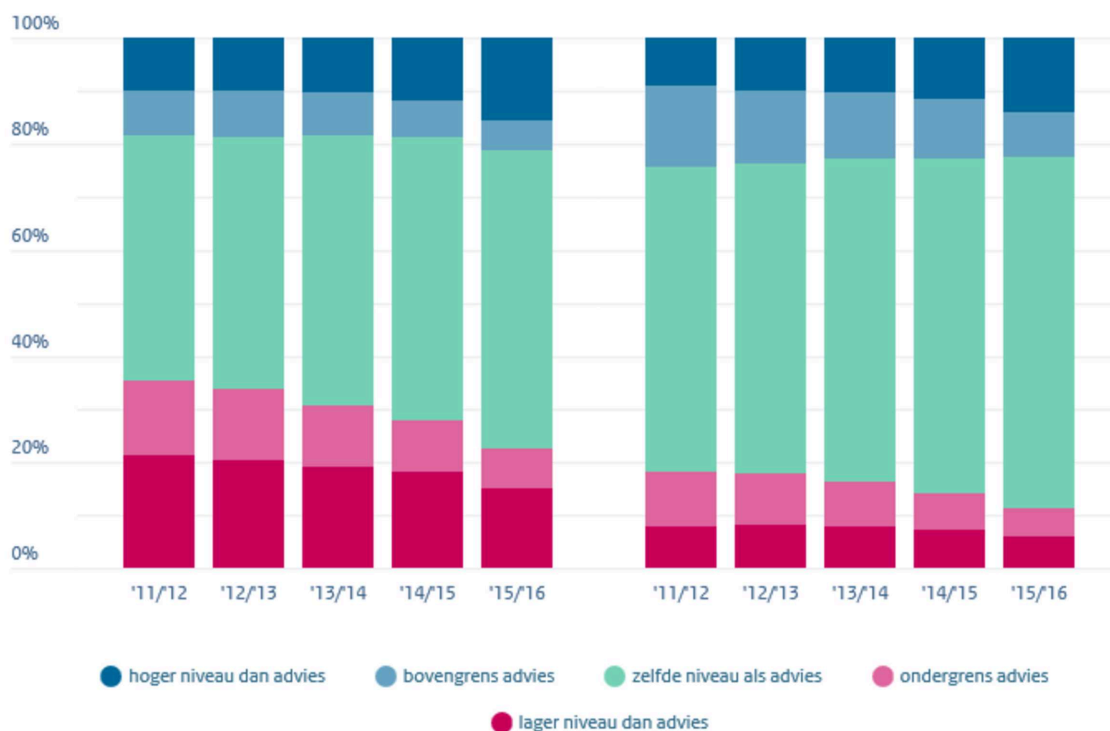
Vergelijking positie derde leerjaar vo met basisschooladvies voor leerlingen per instroomcohort

Selecteer twee opleidingsniveau's van ouders om de positie in het derde leerjaar ten opzichte van het basisschooladvies te vergelijken:

MAX. MBO2

WO

Grafiek links

Vergelijking positie derde leerjaar vo met basisscholadvies voor leerlingen met maximaal mbo2 opgeleide ouders per instroomcohort

Leerlingen met maximaal mbo2 opgeleide ouders stromen vaker af dan op ten opzichte van hun basisschooladvies. Er is dus sprake van netto afstroom. Deze netto afstroom neemt af over de tijd en bij het instroomcohort 2015/2016 is de afstroom en opstroom zelfs in evenwicht. Het verschil met leerlingen van wetenschappelijk opgeleide ouders is de afgelopen jaren afgenomen. Een afnemende afstroom betekent overigens niet automatisch dat deze groep leerlingen op een hoger niveau onderwijs volgt. Immers er wordt een vergelijking gemaakt met het basisschooladvies en dus moet ook de ontwikkeling van het basisschooladvies worden meegenomen.

Grafiek rechts

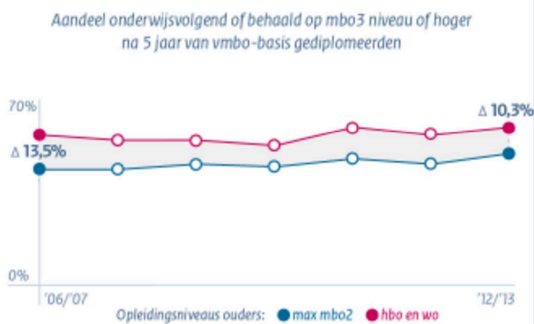
Vergelijking positie derde leerjaar vo met basisscholadvies voor leerlingen met wo opgeleide ouders per instroomcohort

Leerlingen met wetenschappelijk opgeleide ouders stromen het minst vaak af en realiseren de grootste netto opstroom ten opzichte van het basisschooladvies. Deze netto opstroom stijgt over de tijd. De toename is echter kleiner dan onder de andere groepen leerlingen waardoor de verschillen met deze groepen kleiner worden over de tijd. Deze afname wordt deels veroorzaakt door de daling van debasisschooladviezen voor de groepen met niet wetenschappelijk opgeleide ouders.

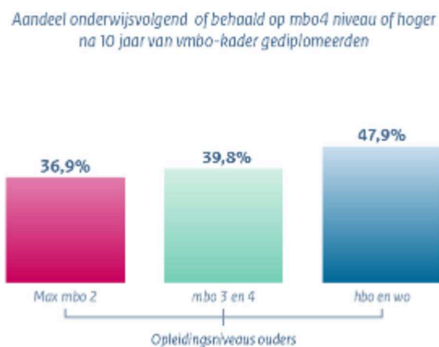
Beroeps- en wetenschappelijk onderwijs

Het middelbaar beroepsonderwijs en het hoger onderwijs vormen het sluitstuk van de onderwijsloopbaan. In dit hoofdstuk zoomen we in op de vervolgloopbaan van de vo-gediplomeerden in het mbo, hbo en wo. Dit doen we aan de hand van vier indicatoren. We monitoren de directe doorstroom vanuit het voortgezet onderwijs, de doorstroom na het behalen van een diploma, en het niveau dat studenten bereiken 5 en 10 jaar na uitstroom uit het voortgezet onderwijs.

Studenten van hbo/wo opgeleide ouders met vmbo-basis vooropleiding volgen of behalen vaker na 5 jaar onderwijs op mbo3 niveau of hoger. Het verschil fluctueert in de tijd.

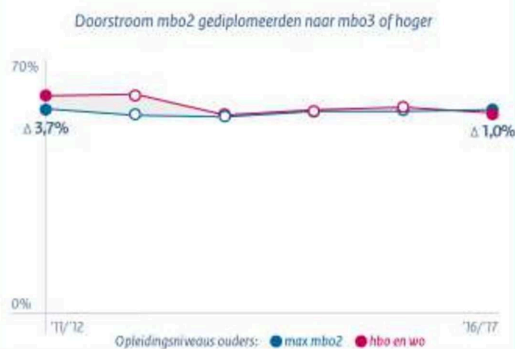
Vmbo-kader gediplomeerden met hbo/wo opgeleide ouders behalen na 10 jaar vaker minimaal mbo4 niveau.

Doorstroom havo naar hbo laagst onder leerlingen van hbo/wo opgeleide ouders. Doorstroom havo naar hbo is stabiel.

Meerderheid mbo2 gediplomeerden stroomt door. Sociale verschillen laatste jaar klein.

TERUG

Onderwijspositie na 5 jaar

Met een voortgezet onderwijsdiploma op zak vervolgen de meeste leerlingen hun schoolloopbaan. Verschillende routes kunnen leiden tot hetzelfde diploma in het vervolg van de schoolloopbaan. Hier wordt, ongeacht de route, per diplomacohort gemonitord in hoeverre de onderwijsuitkomst 5 jaar na het behalen van het eerste diploma in het voortgezet onderwijs structureel verschilt tussen leerlingen uit verschillende sociale milieus met een vergelijkbaar vo diploma.

Ontwikkeling onderwijspositie na 5 jaar van vmbo-gtl gediplomeerden. Aandeel onderwijsvolgend of behaald op hbo niveau of hoger naar opleiding ouders

POSITIE NA 5 JAAR VMBO-GTL: HBO NIVEAU OF HOGER.

Selecteer opleidingsniveau ouders:

MAX. MBO2

MBO3-MBO4

HBO-WO

[Download deze data als CSV bestand](#)

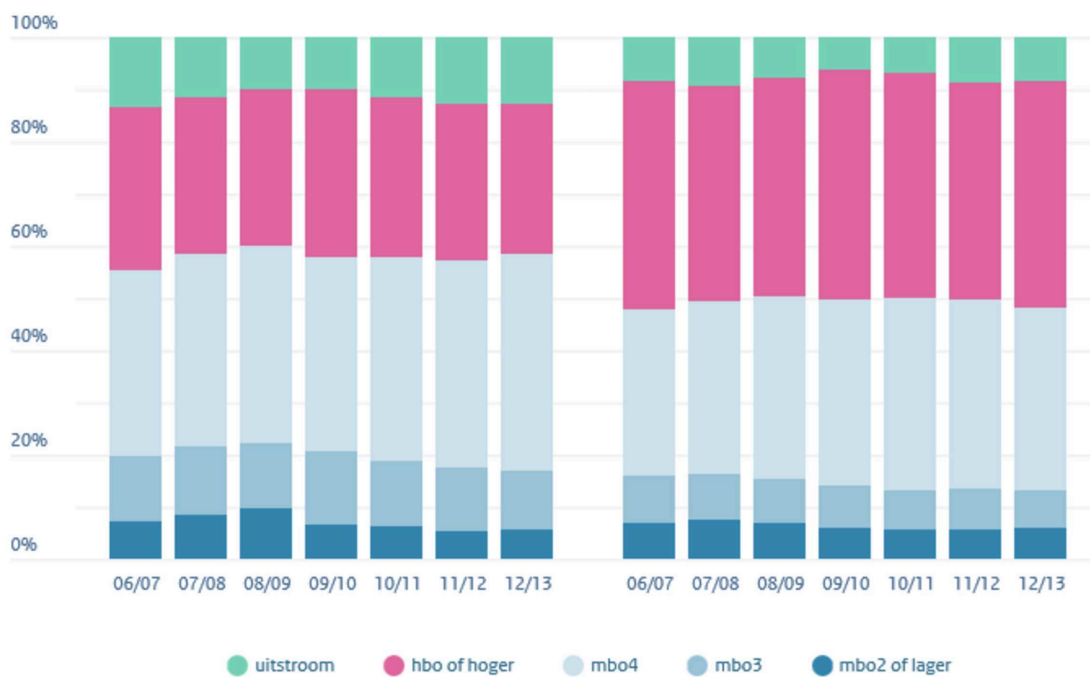
Ongeveer 30 procent van de vmbo-gt gediplomeerden met ouders die een mbo2 opleiding hebben afgerond volgt na 5 jaar onderwijs op hbo of wo niveau. Dit percentage is 12 procent hoger onder leerlingen met hbo/wo opgeleide ouders. Het verschil is stabiel over de tijd. Bij de groep leerlingen die in 2012/2013 hun vmbo-gt diploma behaalde lijkt het verschil tussen de sociale groepen iets toegenomen.

Hierboven wordt steeds een selectie van de positie na 5 jaar per vo diploma getoond. Hieronder kunt u de volledige profielen per diploma en per opleidingsniveau van de ouders selecteren.

Onderwijsniveau na 5 jaar

Selecteer eerst het vo-diploma van leerlingen:

Vervolgens selecteer twee keer een opleidingsniveau van ouders om groepen leerlingen met elkaar te vergelijken:

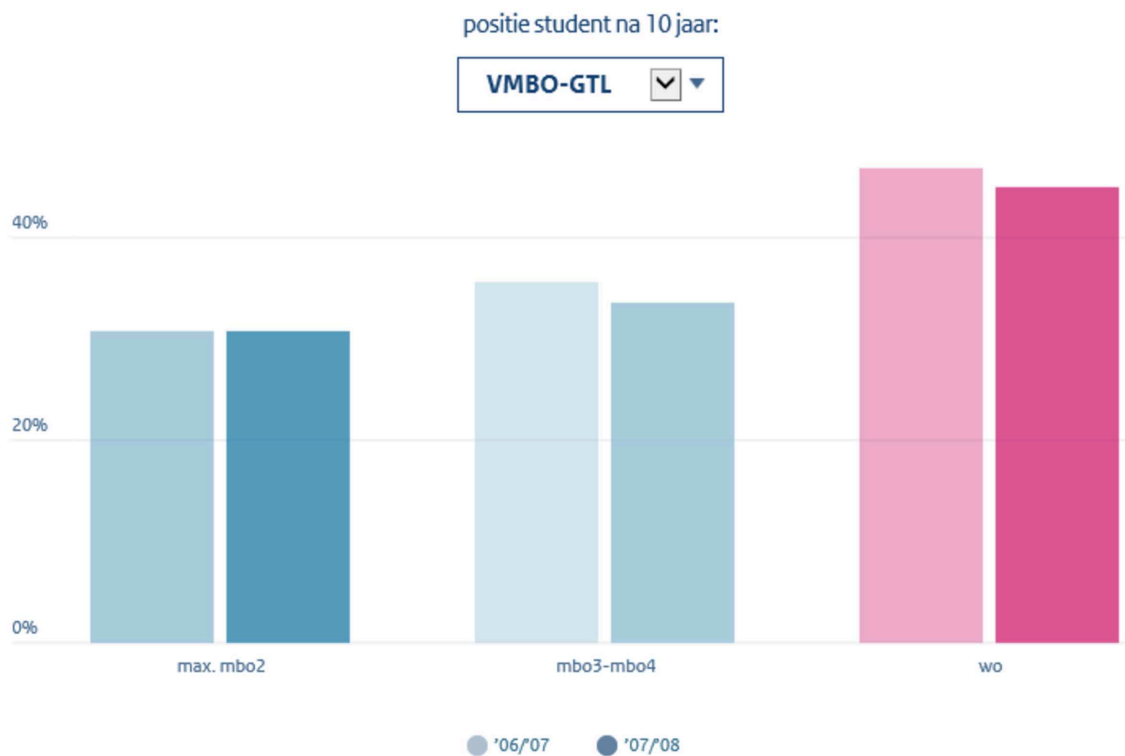

TERUG

Onderwijspositie na 10 jaar

Met een voortgezet onderwijsdiploma op zak vervolgen de meeste leerlingen hun schoolloopbaan. Verschillende routes kunnen leiden tot hetzelfde diploma in het vervolg van de schoolloopbaan. Hier wordt, ongeacht de route, per diplomacohort gemonitord in hoeverre de onderwijspositie 10 jaar na het behalen van het eerste diploma in het voortgezet onderwijs structureel verschilt tussen leerlingen met een vergelijkbaar vo diploma maar met een verschillend opleidingsniveau van de ouders.

Ontwikkeling onderwijspositie na 10 jaar vmbo-gtl gediplomeerden. Aandeel onderwijsvolgend of behaald op hbo niveau of hoger naar opleiding ouders

[Download deze data als CSV bestand](#)

Vmbo-gt gediplomeerden met hbo/wo opgeleide ouders behalen na 10 jaar anderhalf keer vaker een hbo diploma of volgen nog onderwijs op hbo niveau dan leerlingen waarvan de ouders maximaal een mbo2 opleiding hebben afgerond.

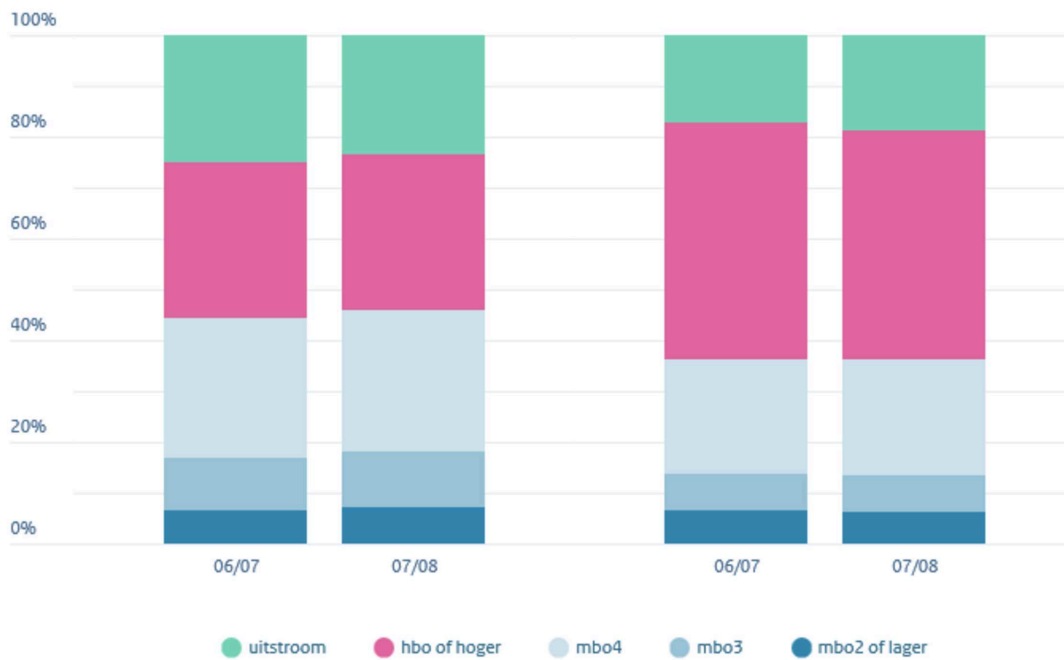

Hierboven wordt steeds een selectie van de positie na 10 jaar per vo diploma getoond.
Hieronder kunt u de volledige profielen per diploma en per opleidingsniveau van de ouders selecteren.

Onderwijsniveau na 10 jaar

Selecteer eerst het vo-diploma van leerlingen:

Vervolgens selecteer twee keer een opleidingsniveau van ouders om groepen leerlingen met elkaar te vergelijken:

[Download deze data als CSV bestand](#)

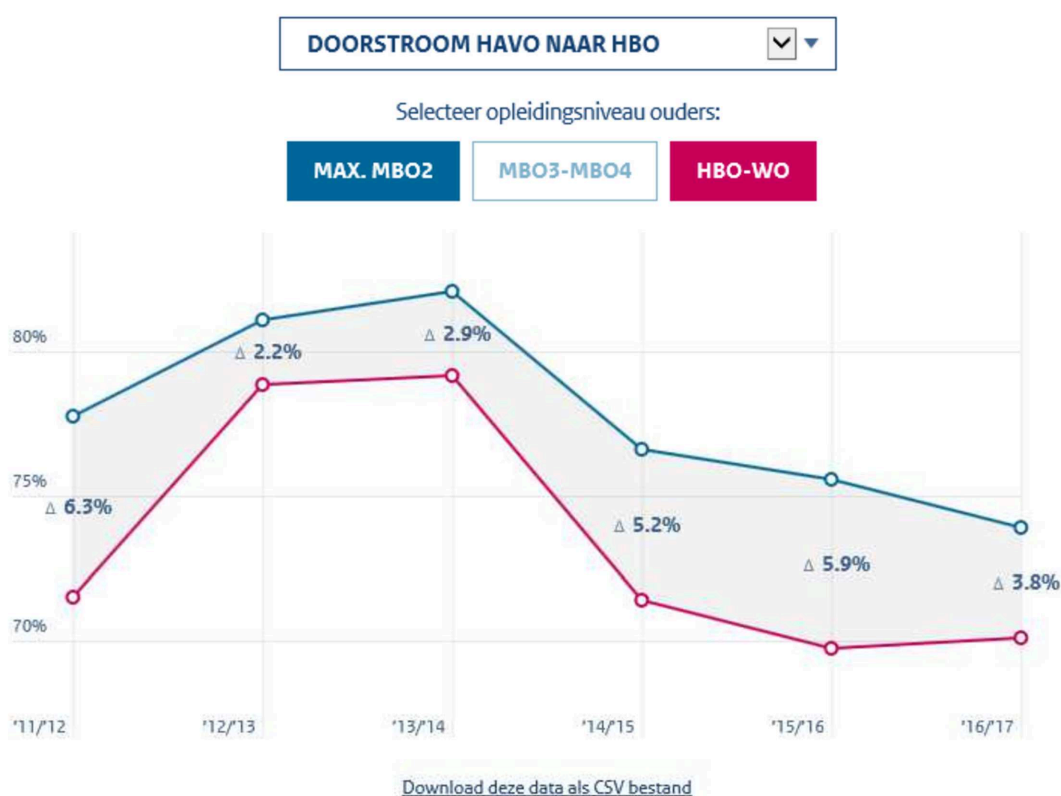

TERUG

Bestemming in het vervolg onderwijs

Na het behalen van het eerste diploma in het voorgezet onderwijs staan leerlingen voor de keus of ze doorstromen naar het vervolg onderwijs (mbo, hbo of wo) of dat ze zij hun schoolcarrière vervolgen in het voorgezet onderwijs. Hier wordt gemonitord in hoeverre er structurele verschillen in uitstroombestemming zijn tussen leerlingen met vergelijkbare diploma's uit verschillende sociale milieus.

Ontwikkeling directe doorstroom havo gediplomeerden naar hbo naar opleidingsniveau ouders

Havo gediplomeerden met hbo/wo opgeleide ouders stromen minder vaak direct door naar het hbo dan leerlingen van mbo opgeleide ouders. De oorzaak is dat leerlingen met hbo/wo opgeleide ouders vaker voor een vervolg in het vo kiezen en vaker een tussenjaar opnemen. Verder is het gevolg van de invoering van het leenstelsel te zien, namelijk in de jaren voor de invoering is de directe doorstroom duidelijk hoger (boeggolf-effect).

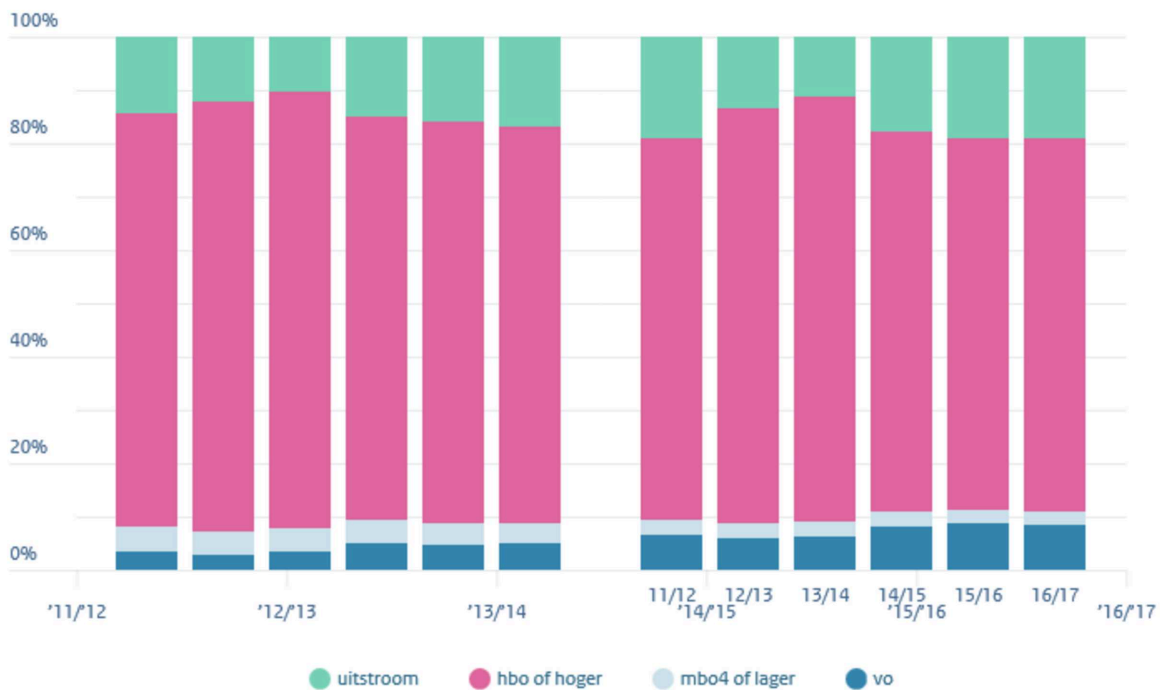
Hierboven wordt steeds een selectie van het uitstroomprofiel per vo diploma getoond.
Hieronder kunt u de volledige uitstroomprofielen per diploma en opleidingsniveau van de ouders selecteren.

Onderwijsniveau direct naar uitstroom

Selecteer eerst het vo-diploma van leerlingen:

Vervolgens selecteer twee keer een opleidingsniveau van ouders om het uitstroomprofiel van groepen leerlingen

met elkaar te vergelijken:

[Download deze data als CSV bestand](#)

TERUG

Stapelaars binnen het vervolgonderwijs

Hier wordt de ontwikkeling van het stapelen binnen het vervolgonderwijs inzichtelijk gemaakt: één van de compenserende mechanismen in het Nederlandse onderwijsstelsel is de mogelijkheid om na het behalen van het een mbo of hbo diploma door te stromen naar een hoger niveau (stapelen van diploma's).

Ontwikkeling doorstroom mbo4 gediplomeerden naar hbo naar ouderlijk opleidingsniveau

DOORSTROOM MBO4 GEDIPLOMEERDEN NAAR HET HBO

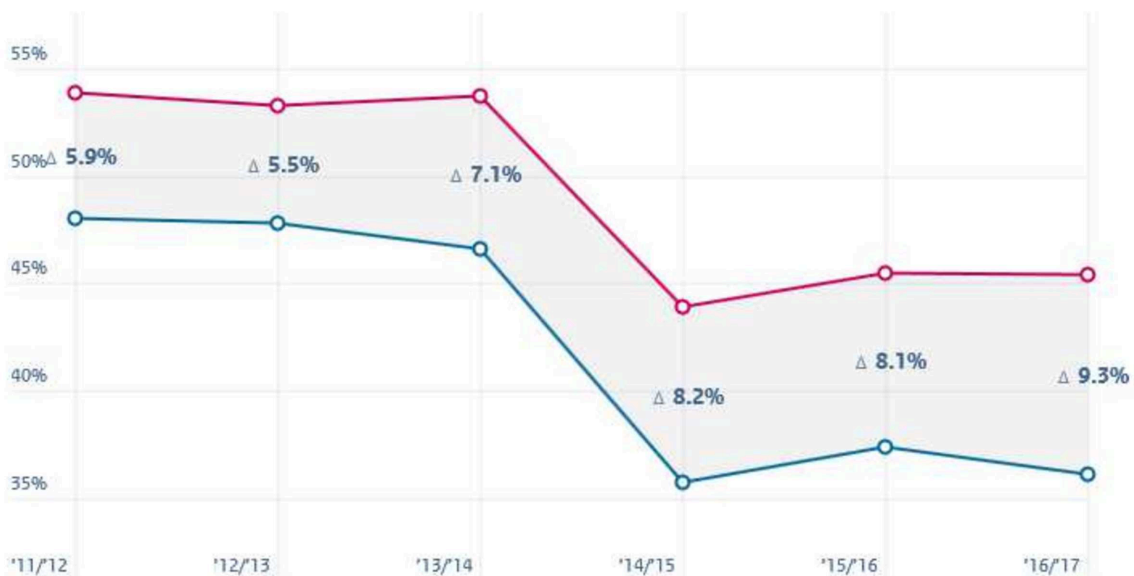

Selecteer opleidingsniveau ouders:

MAX. MBO2

MBO3-MBO4

HBO-WO

[Download deze data als CSV bestand](#)

Het aandeel studenten dat na het behalen van een mbo4 diploma naar het hbo doorstroomt is onder alle groepen gedaald. Deze daling is sterker onder de groep met maximaal mbo2 opgeleide ouders. Het verschil tussen de groepen studenten is daarom licht toegenomen.